

Άνθρωπος συγχωρεμένος - άνθρωπος καινός

/ [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)



Όσο τα χρόνια περνούν, τόσο δυσκολευόμαστε να κάνουμε κάποια πράγματα, όχι τόσο εξαιτίας της ηλικίας, αλλά μάλλον λόγω της σωματικής και ψυχικής κόπωσης και φθοράς. Ένα απ' αυτά τα πράγματα, που κάνει με ιδιαίτερη δυσκολία κανείς, είναι το να βρίσκεται αντιμέτωπος με το παρελθόν του, με μάτια ολάνοιχτα και χωρίς αυτό να τον τρομοκρατεί. Διότι όσο μέσα μας η πείρα συσσωρεύεται και όσο το βλέμμα μας στρέφεται προς τα πίσω, δοκιμάζουμε ολοένα και συχνότερα έκπληξη διαπιστώνοντας πόσες φορές αποδειχτήκαμε τυφλοί, κουφοί και στενόχωροι, και αναλογιζόμενοι όλα τα καλά που θα μπορούσαμε να είχαμε κάνει και όλα τα κακά που θα μπορούσαμε να είχαμε αποφύγει.

Θυμάμαι μία πολύ ηλικιωμένη ενορίτισσά μας, η οποία κοιμήθηκε εδώ και πολύ καιρό -κι όταν λέω ότι «κοιμήθηκε» εκφράζω ακριβώς αυτό που νιώθω γι' αυτή: μετά από πολλά χρόνια το σώμα της αναπαύτηκε και η ίδια πέρασε στην

αιωνιότητα- ήρθε λοιπόν κάποια μέρα να με δει, ταραγμένη πολύ από μια αγωνία που δεν την εγκατέλειπε, και μου είπε ότι με τον ερχομό των γηρατειών δεν κατόρθωνε πια να κυριαρχεί στις σκέψεις της, όπως παλιά. Οι νύχτες της φαίνονταν ολοένα και μεγαλύτερες, ο ύπνος δεν τη συντρόφευε πια, και εικόνες του παρελθόντος επανέρχονταν στη μνήμη της. Πού και πού μπορεί να εμφανίζονταν και κάποιες φωτεινές εικόνες, αλλά τις θυμόταν μόνο τη χαραυγή· όσο για τις υπόλοιπες ήταν απαίσιες, φορτωμένες με λύπη, νοσηρότητα και ντροπή. Την περικύκλωναν σαν την ομίχλη, χωρίς ανάπαυλα· επανέρχονταν τη νύχτα, συνεχίζονταν ολόκληρη τη μέρα σαν ένα σκοτεινό πέπλο κατάπτωσης και μεταμέλειας. Δεν έβλεπε καμιά διέξοδο ελευθερία. Πώς να ξεφύγει από κει; Κάποιος της έδωσε υπνωτικά, όμως τότε αυτές οι σκέψεις και οι εικόνες του παρελθόντος στροβιλίζονταν μέσα της και της προκαλούσαν φρίκη· δεν εξαφανίζονταν, και αντί να της αφήνουν μία ανάμνηση καθαρή και οδυνηρή, μετατρέπονταν σε εφιάλτη.

Της είπα λοιπόν, κάτι που επαναλαμβάνω αδιάκοπα στον εαυτό μου και το οποίο θα αποτελέσει το θέμα της σημερινής μας ομιλίας: μπορεί οι στιγμές του παρελθόντος μας να ξεπροβάλλουν συνεχώς μέσα από τη μνήμη και μέσα από τη συσσωρευμένη πείρα μιας ολόκληρης ζωής, αλλά μας είναι τελείως αδύνατον να επιστρέψουμε σ' αυτές, και επομένως να αλλάξουμε τη συμπεριφορά που επιδείξαμε στο κύλισμά τους. Όμως το παρελθόν εμφανίζεται με διάφορες μορφές. Υπάρχουν γεγονότα που έγιναν στο παρελθόν και έσβησαν στην αχλύ του, χωρίστηκαν απ' αυτό όπως ακριβώς τα πεσμένα φύλλα από τα δέντρα το φθινόπωρο - αυτά τα γεγονότα έκαναν τον κύκλο τους και έχασαν κάθε ισχύ κατά την παρούσα στιγμή. Το ίδιο συμβαίνει και με την αμαρτία, για την οποία έχουμε μετανιώσει: Ο άνθρωπος παραφέρεται με τα λόγια, με την πράξη, με γη σκέψη, με την επιθυμία, με τις ενέργειες· αλλά ξαφνικά καταλαμβάνεται από τρόμο, στρέφεται προς τον Θεό, κραυγάζει τον πόνο και την ντροπή του, και εγκαταλείπει εκείνη την ψυχική ροπή που κατάφερε να τον οδηγήσει στην κακή συμπεριφορά και να του διεγείρει ανάλογα αισθήματα και λόγια. Ενίστε, ένα βαρύ αμάρτημα, ή η φρίκη εξαιτίας μιας κακής πράξης, σβήνει και αφήνει στην θέση της, δίκην προειδοποίησης, μια απλή ουλή, για να μας υπενθυμίζει πόσο εύθραυστοι είμαστε και πόσο αναγκαίο είναι να ζούμε με σωφροσύνη, ώστε να μην ξαναπέσουμε σε τέτοια τέλματα.

Ενδέχεται οι πράξεις να είναι φοβερές, όμως μία ειλικρινής μετάνοια, μπορεί να τις σβήσει οριστικά. Ο Άγιος Νικήτας, μαθητής του Αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, λέγει ότι τα δάκρυα της ειλικρινούς μετάνοιας μπορεί ν' αποκαταστήσουν ακόμη και μία χαμένη παρθενία. Και ο Άγιος Βαρσανούφιος ο Μέγας αναφέρει ότι μπορούμε να πούμε πώς συγχωρηθήκαμε και πως αυτό που

συνέβη σβήστηκε από το βιβλίο της ζωής, όταν αισθανόμαστε πραγματική μετάνοια ενώπιον του Θεού και γνωρίζουμε ότι δεν είναι πλέον πιθανό να ξαναπέσουμε στις προηγούμενες ενέργειές μας, διότι έχει καταστραφεί μέσα μας από τη φωτιά της μετάνοιας καθετί που θα ήταν σε θέση να προκαλέσει ξανά την άσχημη πράξη που μας βαραίνει. Ο κύκλος του παρελθόντος έκλεισε. Αυτό λέει και μία ρωσική παροιμία: Το παρελθόν; Κανείς δεν μιλάει πια γι' αυτό.

Όμως, στο παρελθόν μας εντοπίζονται και πράξεις πού, άπαξ και έγιναν, επιβίωσαν και δεν έσβησαν στην αχλύ του χρόνου. Σε μία δεδομένη στιγμή εγκαταστάθηκε μέσα μας η κακία και στη συνέχεια μετατράπηκε σε μίσος. Βέβαια, δεν έγινε κάτι σοβαρό, αλλά τούτο το μίσος μαζεύτηκε κάπου μέσα μας, σαν δηλητήριο. Και αν ακόμη έχει σβήσει η ανάμνηση του προσώπου ή των συνθηκών που γέννησαν αυτά τα αισθήματα, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι κάποια ξεσπάσματα οργής έχουν τη ρίζα τους εκεί. Ανεξάρτητα από τον τρόπο ζωής μας, από την προσωπικότητα που έχουμε διαμορφώσει, δηλητηρίασαν κάποτε τη ζωή μας ριζικά, στα μύχια της. Τελικά τούτο το «πρίν» δεν ανήκει πια στο πεδίο του παρελθόντος· στην πραγματικότητα αγκυροβόλησε στο παρόν. Ένα στάδιο της ζωής δεν ξεπεράστηκε, έχει παραμείνει στο σημείο απ' όπου ξεκίνησε. Κάτι πρέπει να παρέμβει, ώστε να οδηγήσει στην πλήρη θεραπεία αυτού του παρελθόντος.

Θα διευκρινίσω αυτό που είπα στην αρχή, φέρνοντας σαν παράδειγμα έναν άνθρωπο, του οποίου η εικόνα είναι έντονα αποτυπωμένη στη μνήμη μου. Για πρώτη φορά με πλησίασε για να εξομολογηθεί. Πολύ πριν από τη συνάντησή μας, είχε διαπράξει έγκλημα, και επί πολλά χρόνια έζησε μ' ένα αίσθημα φρίκης για την πράξη του αυτή. Είχε μετανιώσει για ό,τι έκανε, και όχι μόνο είχε λυπηθεί για την ενέργειά του, αλλά είχε φθαρεί και από τον τρόπο στον οποίο είχε βυθιστεί. Βρήκε τον Θεό χάρη στη μεταμέλεια που είχε ωριμάσει μέσα του και η οποία κατέληξε να τον κάνει να πει στον Θεό: «Δεν είμαι πια ο άνθρωπος που έκανε το έγκλημα· συγχώρησέ με, άφησέ με να ζήσω ως ελεύθερος άνθρωπος...»!

Αυτές οι λέξεις – «δεν είμαι πια ο άνθρωπος που έκανε το έγκλημα»- είναι ο πήχης που μετρά την αμαρτία μας· βάσει αυτού μπορούμε να ξέρουμε αν το έγκλημα έχει σβηστεί ή όχι, κι αν ο άνθρωπος έχει τελικά εξαγνιστεί. Στον βαθμό που είμαστε ικανοί να λέμε «δεν είμαι πια αυτός ο άνθρωπος», τότε δεν πρέπει να αμφιβάλλουμε ότι αυτή η αμαρτία αναφέρεται σε ό,τι ήμασταν κάποτε. Όμως ο άνθρωπος αυτός που κάποτε ήμασταν πέθανε, δεν υπάρχει πια, δεν απομένει παρά ο καινός άνθρωπος, αυτός που γεννήθηκε από τη μετάνοια, περνώντας μέσα από μία φοβερή δοκιμασία. Γι' αυτό τον άνθρωπο, ο Άγιος Βαρσανούφιος ο Μέγας γράφει πώς είναι δυνατόν ακόμα και «να απαλλαγεί από την εξομολόγηση, επειδή μπορεί να πει με κάθε σιγουριά: ο Θεός με συγχώρησε, καθώς έφτιαξε από μένα

έναν καινούριο άνθρωπο».

Μερικές φορές όμως συμβαίνει κάτι άλλο, αυτό που ανέφερε η ηλικιωμένη ενορίτισσά μας: εικόνα με την εικόνα επιβαλλόταν πάνω της το παρελθόν, από τα μικρά ως τα μεγάλα γεγονότα. Δεν ήταν αμαρτήματα του μεγέθους ενός εγκλήματος, αλλά μικροαμαρτίες που δηλητηρίαζαν την καρδιά και τη ζωή της. Τι έπρεπε να κάνει; Να ξεχάσει; Επέμεινα στο γεγονός ότι δεν πρέπει να ξεχάσει, διότι η λήθη δεν αποτελεί θέση· μπορεί να λάβει τη συγχώρηση, αλλά δεν είναι δυνατόν να αυτοσυγχωρηθεί. Και η λήθη δεν αποτελεί θέση, γιατί δεν λύνει κανένα ζήτημα, δεν θεραπεύει την ψυχή, δεν αλλάζει τη ζωή.

Τότε τι να κάνει; Τη συμβούλεψα, κάθε φορά που οποιαδήποτε εικόνα του παρελθόντος παρουσιαζόταν μπροστά της, να θέτει το ερώτημα: «Εάν ξαναβρισκόμουν στις συνθήκες που βρέθηκα όταν υπέπεσα στην αμαρτία, πώς θα φερόμουν τώρα, έχοντας αποθησαυρισμένη, χρόνο με το χρόνο, εμπειρία μιας ζωής; Κάποτε ήμουν είκοσι, τριάντα ή σαράντα χρονών, τώρα είμαι πια ογδόντα· πόσα πράγματα προσπάθησα ν' αντέξω, να καταλάβω;». Εάν είστε σε θέση να επανέλθετε στο συγκεκριμένο γεγονός, ρίξτε του ένα βλέμμα διεισδυτικό, κάθετο, χωρίς υστεροβουλία, χωρίς αυτολύπηση, και θέστε το ερώτημα: «Αν αυτές οι ίδιες συνθήκες ίσχυαν και σήμερα, πώς θα φερόμουν; Τι θα έκανα;». Και αν είστε σε θέση να πείτε «αυτό δεν θα μπορούσα ποτέ πια να το κάνω, να το πω, να το σκεφθώ, να το ζήσω», τότε να γνωρίζετε πως έχετε πλέον αναγεννηθεί και πώς μπορείτε να πείτε στο Θεό: «Ο αυτουργός ή η αυτουργός εκείνης της πράξης, έχει πλέον πεθάνει· και δεν μπορώ να μετανιώσω εγώ για την αμαρτία εκείνη, γιατί η προσωπικότητα πού κάποτε ήμουν έχει πλέον μέσα μου πεθάνει...».

Μου έρχεται στο νου μία παρόμοια εξομολόγηση, στην οποία ο εξομολογούμενος έλεγε: «Αυτές είναι οι αμαρτίες που διέπραξα στο παρελθόν· τι αναγνωρίζω, τις απαρνούμαι, τις μισώ, όμως δεν μπορώ να μετανιώσω γι' αυτές τώρα με δάκρυα, καθώς δεν είμαι πια ο άνθρωπος που τις έκανε· αυτός πέθανε, και αν και δεν έζησα πολλά χρόνια, δεν απομένει πια τίποτε από αυτόν, χάρη στην ανατροπή που προκάλεσαν στην ύπαρξή μου η μεταμέλεια και η μετάνοια...».

Απόσπασμα από το βιβλίο «Το μυστήριο της ίασης», του Anthony Bloom

Πηγή: http://ayioi-pantes.blogspot.gr/2010/09/blog-post_22.html